

Skolenes landsforbund

Skuvllaid riikalihttu njuolggadusat

Jahkečoahkkináigodat 2017 - 2021

SISDOALLU

1. Kap.

Skuvllaid riikalihttu obbalaš njuolggadusat, Searvvi organisašuvdnalađđasat ja miellahtut	3
§ 1 Obbalaččat njuolggadusaid birra	3
§ 2 Njuolggadusaid dulkon ja nákkuid mearrideapmi	3
§ 3 Searvvi doaibmasuorgi	3
§ 4 Skuvllaid riikalihttu organisašuvdnalađđasat	3
§ 5 Ulbmil	3
§ 6 Sierraorganisašuvnnat	4
§ 7 Miellahttovuohta	4
§ 8 Luohtámušolbmuid ja bargiid jávohisvuodageasku	5
§ 9 Sohkaheallerren	5
§10 Váldokantuvra, fitnodattevdnen ja hálddašeapmi	5
§11 Rehketoallu, revišuvdna ja dárkkistalávdegoddi	5
§12 Miellahttomáksu Skuvllaid riikalihttui	6
§13 Tariffagáibádusat ja tariffadivvumat	7
§14 Tariffaevttohusaid jienasteapmi	7
§15 Bargoheaitta	7
§16 Doarjja barogheaitaga vuolde	8
§17 Gižžofoanda	8
§18 Vuodđojienasteapmi	8

2. Kap.

Lihtu guovddáš orgánanat main lea mearridanváldi	8
§19 Riikačoahkkkin	8
§20 Riikačoahkkkima stivrensuorgi	9
§21 Eahpedábálaš riikačoahkkkin	10
§22 Riikastivra	10
§23 Riikastivra stivrensuorgi	10
§24 Lihtostivra	11
§25 Lihtostivrra stivrensuorgi	11

3. Kap.

Báikkálaš organisašuvdnalađđasiid njuolggadusat	11
Fylkkaserviid njuolggadusaid	11
§26 Ásaheapmi	11
§27 Barggut	11
§28 Miellahttomáksu ja ekonomiija	12
§29 Ovddastusgoddečoahkkin	12
§30 Eahpedábálaš ovddastusgoddečoahkkin	12
§31 Fylkastivra	12
§32 Fylkaserviid heaittiheapmi	12

Serviid njuolggadusat	13
§33 Ásaheapmi	13
§34 Doaimmat	13
§35 Miellahttomáksu ja ekonomiija	13
§36 Jahkečoahkkin	13
§37 Eahpedábálaš jahkečoahkkin	13
§38 Miellahttočoahkkin	13
§39 Searvvi stivra	13
§40 Searvvi heaittiheapmi	14

Klubbaid njuolggadusat	14
-------------------------------------	-----------

§41 Klubba ásaheapmi	14
§42 Doaimmat.....	14
§43 Ekonomiija.....	14
§44 Jahkečoahkkin	14
§45 Eahpedábálaš jahkečoahkkin	14
§46 Miellahttočoahkkin	14
§47 Klubbastivra	14
§48 Heaittiheapmi	14

4. Kap.

Fágabláđđi, lávdegottit ja ruovttusiiddut 15

§49 Fágabláđđi, ruovttusiiddut ja sosiála mediat	15
§50 Šiehtadallanlávdegoddi	15
§51 Organisašuvdnalávdegoddi	15
§52 Oahpahuspolitihkalaš lávdegoddi	15
§53 Penšuvdnalávdegoddi.....	15

5. Kap.

Njuolggadusat 15

1. Kap.

Skolenes landsforbund, Skuvllaid riikalihttu, lihtu organisašuvdnalađđasiid ja miellahtuid obbalaš njuolggadusaid

§ 1 Obbalaččat njuolggadusaid birra

Skuvllaid riikalihtu riikačoahkkin lea mearridan daid njuolggadusaid 2017:s.

A - Heaittiheapmi - rievdadeapmi

Njuolggadusaid sáhtta dušše Skuvllaid riikalihttu riikačoahkkin mearrádusa vuodul heaittihit dahje rievdadit.

B - Sierranjuolggadusat

Jus okta organisašuvdnalađas gávnnaha dárbbalažžan, de sáhtta dat mearridit lasáhusa daidda njuolggadusaide iežas doibmii. Lihttostivra/riikastivra galgá dohkkehit daid.

§ 2 Njuolggadusaid dulkon ja nákkuid mearrideapmi

Daid njuolggadusaid dulkoma ja nákkuid čadnon njuolggadusaide ii sáhte geahččalit siviila duopmo-stuoluin. Daid mearrida lihttostivra ja váidinriekti lea riikastivrii.

Organisašuvnnaš nággogažaldagat mat eai leat njuolga čovdojuvvon njuolggadusain mearriduvvojit seamma láhkái.

§ 3 Lihttu doaibmansuorgi

Skuvllaid riikalihttu, mii lea ovttahttojuvvon Riikkaorganisašuvnnain Norggas (LO:in), lea riikkaviidosaš ovttaš mii organisere bargiid, studeanttaid, oahppo-, oahpahus- ja bajásšaddansuorggis, ja ealáhahkii báhcán olbmuid mat leat leamaš bargoeallimis.

§ 4 Skuvllaid riikalihttu organisašuvdnalađđasat

Lihtu organisašuvdnalađđasat leat:

1. Riikačoahkkin
2. Riikastivra
3. Lihttostivra
4. Fylkasearvvit
5. Searvvit
6. Klubbat
7. Fásta lávdegottit
 - Organisašuvdnalávdegoddi
 - Oahppopolitihkalaš lávdegoddi
 - Penšuvdnalávdegoddi

Dasa lassin sáhttet lihtus leat guovddáš ja báikkálaš ad hoc-lávdegottit jus lea dárbu.

§ 5 Ulbmil

Skuvllaid riikalihttu ulbmil lea:

- Organiseret miellahtuid lihtu doaibmasuorggi siskkobealde ja ásahtit fylkkaserviid, serviid, klubbaid ja lávdegottiid.
- Dáhkidit ja buoridit miellahtuid bálká-, bargo- ja penšuvdnaeavttuid.
- Veahkehit miellahtuid virgádettiin, eretcealkkedettiin ja nákkuin bálká- ja bargodilis.
- Sihkkarastit miellahtuide duohta mielráđđenievtti ja váikkuheami bargodilláseaset.
- Áicat ahte dat fylkasearvvit, searvvit, klubbat ja lávdegotti mat leat searvvis jođihuvvojit oktasaš njuolggadusaid mielde, vai solidáralaš ovttašdoaibman gaskal fylkkaserviid, serviid, klubbaid lávdegottiid buvttiha soabalašvuoda ja fámu bargui ovddidit miellahtuid fágalaš, sosiálalaš ja kultuvrralaš beroštumiid.
- Ánggiruššat ahte fágaorganisašuvdna álo lea friddja ja sorjjasmeahtun.
- Ánggiruššat oahppovuogádaga mas On:a olmmošvuogátvuodajulggáštus mii ilmmat 1948:s lea guoddi árvovuoddu, ja man mihttomearri lea servodat man dovdomearkkat leat dásseárvu, oktasašárvu ja solidaritehta gaskal olbmuid ja olmmošjoavkkuid sihke nátionála ja internationála dásis.

§ 6 Sierraorganisašuvnnat jna.

Eai galgga ásašuvvut sierraorganisašuvnnat, seallat, joavkkut dahje akšuvdnalávdegottit mat ángiruššet fámuhttit daid dábálaš ásašuvvon ja välljejuvvon ásašusaid lihtu siskkobealde dahje ovddit ulbmiliid mat eai leat lihttui gullevaččat.

§ 7 Miellahttuvuohta

A – Miellahtuid sisaváldin

1. Buot bálkávuostáiváldit geain lea váldovirgi doaimasuorggi siskkobealde mii lea mearriduvvon § bažis. ja studeanttat geat váldet oahpu dakkár váldovirgái, ja geat dohkkehit lihttu mearrádusaid, sáhttet šaddat lihttu miellahtun. Seamma guoská bargoohciide ođđa virggiide. Spiehkastagat leat: Olbmot geat leat fárus dahje ovddastit politihkalaš bellodaga dahje organisašuvnna mas lea nazisttalaš, fascisttalaš dahje nállevealaheaddji prográmma. Seamma guoská sidjiide geat leat váldán barggu dohkkehuvvon bargoheaitaga vuolde dahje leat lihccojuvvon fágaserviin mat leat fárus LO:s. Sin ii sáhte váldit miellahtun lihttostivrra earenoamáš mearrádusa haga. Streaika-dahje cakkusrihkkut eai sáhte guđege dilálašvuodas šaddat miellahtun ovdal go leat soahpan lihtuin masa ášši gullá.

Miellahttuvuohta lea fárus go lea registrerejuvvon lihttui. Jus addá boasttu dieđuid dahje ii atte dieđuid main lea mearkkašupmi miellahttuvuhtii go váldojuvvo miellahtun, ja dan láhkái dájuha lihtu, de sáhtta miellahtuvuođa rievdatit almmá geatnegasvuoda haga oažžut mákson miellahttomávssu maŋas. Ovdal go dat rievdaduvvo, de ferte son beassat čilget oainnuis.

2. Sisadieđiheapmi lihttui ferte leat čálalaš.
3. Go dieđiha sisa šaddá miellahtun báikkálaš organisašuvdnalađđasa bokte, Báikkiin gos lihtus ii leat searvi/klubba, šaddá miellahtun njuolga báikkálaš organisašuvdnalađđasa bokte. Báikkiin gos lihtus ii leat searvi/klubba, šaddá njuolga miellahttu fylkkasearvi. Earenoamáš dáhpáhusain sáhtta čadnot searvi njuolga
4. Lihttostivra mearrida nákkuid maid gusket miellahttuvuhtii. Mearrádusa sáhtta guoddalit LO:i.

B – Miellahtuid rievttit ja geaskut

1. Miellahttu lea geatnegahtton váldit badjelasas daid luohttámušdoaimmaid maidda lihttu, Fylkasearvi, searvi dahje klubba vällje su.
2. Miellahttu sáhtta cealkit eret vágga lihka guhkes áigái go lea välljejuvvon.
3. Miellahtus lea alddis geasku bearráigeahččat ahte miellahttuvuohta álo lea ortnegis.
4. Miellahtus lea geasku dieđihit lihttui jus gulahallandieđut leat rievdan.

C - Gudnemearka

Skuvllaid riikalihtu gudnemearka addojuvvo buot miellahtuide geat leat botketkeahtta leamaš miellahtun LO:i gullevaš searvis 25 jagi. Go lea 40 jagi leamaš geažus áiggi leamaš miellahtun addojuvvo LO gudnemearka. Go lea leamaš LO miellahtun 60 jagi botketkeahtta addojuvvo diploma ja báccáš.

D – Gudnemiellahtu sisaváldin

Lihttostivrra mearrádusa mielde sáhtta riikačoahkkin riikkastivrra rávvaga mielde mearridit váldit sisa gudnelahtun miellahtu gii lea dahkan lihttui earenoamáš stuorra bálvalusaid.

E – Orru vuoigatvuodát miellahtuide

1. Miellahtut geat mátkkoštit eret riikkas, sáhttet ohcat lihtus bisuhit miellahttuvuodaset orru rivttiiguin. Jus orru vuoigatvuodaid ohcamuš dohkkehuvvo ii dárbbáš miellahttu máksit miellahttomávssu muhto ferte almmatge máksit kollektiivvalaš dáhkádusaid.
2. Go dakkár miellahttu máhccá, de leat sus seamma rievttit lihtus go ledje go mátkkoštii olgoriikii. Dát rievttit gustogohtet seamma beaivvi go lihttu lea registreren ahte miellahttu lea máhccán.
3. Buot orru vuoigatvuoda ohcamušaid mearrida lihtu hálddahus.

F – Sirdin olgoriika lihtus

Miellahtut geat unnimusat 3 mánu leat gullan olgoriika lihtuide maiguin lihtus lea lotnolas šiehtadus, váldjuvvojit sisa lihttui go eavttut muđui leat sajis. Dakkár miellahtut ožžot ollislaš rivttiid dan áiggi rájes go organiserejedje iežaset.

G – MM-lahtuid sirdin gaskal LO-servviid

1. Sáhtta sirdit miellahtuid ovttá lihtus nubbái RO (LO) siskkobealde. Dakkár dáhpáhusain fertejit miellahtot deavdit RO (LO) mearrádusaid sirdineavttuid. (Gč. RO (LO) mearrádusaid).
2. Go sirdá eret RO(LO) searvvis dahje eará RO (LO) searvá de ferte sáddet dieđu Skuvllaid riikalihttui oažžun dihte guitte.
3. Go sirdá oažžu miellahttu ovttat manu buot rivttiid lihtus miellahttuvuođas ektui ovddeš RO (LO) searvvis.
4. Sirdima galgá dahkat ovdal 2 mánu lea gollan maŋŋil go miellahttu lea barggu váldán siskkobealde eará lihttu doaibmasuorggi.

H - Eretdieđiheapmi

Miellahtut galget sáddet čálalaš dieđu lihttui go dieđihit iežaset eret. Lihttu addá dieđu bálkadoaimmaheaddjái bissehít miellahtomávssu ja dáhkádusmávssu geassima bálkkás. Eretdieđiheapmi gusto nuppi olles mánu rájes maŋŋil.

I – Miellahtuid/luohttámušolbmuid lihccun

1. Miellahtut/luohttámušolbmot, mat bidjet iežaset allelii go lihttu dahje LO njuolggadusaid dahje mearrádusaid, dahje eará láhkái rassá organisašuvdnii dahje lihttu miellahtuide vahágin, sáhtta lihccut miellahttuvuođas lihttostivrra mearrádusa mielde. Galgá jearrat ráđi báikkálaš organisašuvdnalađđasis. Sáhtta lihccut, juogo mearri áigái (suspensuvdna) dahje agi beaivái (eksklušuvdna). Dakkár lihccuma sáhtta mánu maŋŋil go lea ožžon čálalaš dieđu, almmá maŋŋonanáikkuhusa haga, guoddalit riikastivrii. Guoddaleaddji bealis lea riekti deaivat ja/dahje ovddastit ja bealuštit iežas áššis dan organisašuvdnalađđasa ektui mii dakkar lihccuma maŋŋil dahká mearrádusa.
2. Lihccojuvvon miellahtut fertejit máksit miellahttomávssu dan áiggis go leat lihccojuvvon, muhto sis ii leat vejolašvuhta oassálastit searvvi čoahkkimiidda.
3. Lihccun miellahttuvuođas mielddisbukta álo ahte miellahtut masset buot luohttámušdoaimmaid fágalihkadusas ja eaige beasa searvat lihttu čoahkkimiidda.

J - Oalge-miellahttuvuohta

RO (LO) miellahtut geain lea eará váldobargoaddi ja virgi SL organisašuvdnasuorggis, sáhttet oažžut oalge-miellahttuvuođa SL, dahje sáhttet válljet dábálaš miellahttuvuođa. Oalge-miellahttuvuođas eai leat kollektiiva dáhkádusortnegat.

Oalge-miellahtut

1. ožžot dábálaš rivttiid klubbas, searvvis, fylkkasearvvis ja lávdegottiin.
2. eai sáhte válljejuvot lihtu riikačoahkkimii, riikastivrii ja lihttostivrii.
3. mákset miellahttomávssu mearrádusaid § 12.1 mielde virgái/virggiide várás skuvladoaimmas/oahpahasas Skuvllaid riikalihttui.

§ 8 Lihtu luohttámušolbmuid ja bargiid jávohisvuodageasku

Buot lihtu luohttámušolbmuid ja bargiid lea jávohisvuodageasku áššiin mat gusket ovttaskas miellahtuide. Lihtu luohttámušolbmuid ja bargiid ii leat lohpi addit dieđuid ovttaskas miellahtuid miellahtu miehtama haga.

(Veard. Almmolaš hálddašeami ja jávohisvuodá dábálaš njuolggadusaid.)

§ 9 Sohkalearren

Válggain riikačoahkkimii, buot stivrejeaddji orgánaide ja lávdegottiide buot organisašuvdnalađđasiin geavahuvvo sohkalearren. Unnimusat 40 % goappáge sohkalearren galgá leat ovddastuvvon jus lea vejolaš.

§ 10 Váldokantuvra, fitnodatevdnen ja hálddašeapmi

1. Lihtu váldokantuvra lea Oslos.
2. Lihtu stivra mearrida gii sáhtta geatnegahttit lihtu.
3. Lihttu galgá bidjat ruđaidis bánkui. Ruđat mat geavahuvvojit oastit bistevas opmodaga ja ossosiid tevdnemii fitnodagain main lihtus lea beroštupmi leat mieleaiggát, galget biddjojuvot riikastivrra mearrádusa mielde.

4. Lihttostivra ferte álo áiggis oaidnit ahte lihtu ruđat biddjojuvvot nu ahte daid boahttevaš dáhpáhusain sáhttet realiserejuvvot johtilit.

§ 11 Rehketdoallu, revišuvdna ja dárkkistanlávdegoddi

A - Rehketdoallu

1. Váldoulbmil rehketdoaluin lea addit miellahtuide ipmárdusa lihtu ekonomalaš doaimmaid ja dili birra.
2. Lihttu galgá juohke jagi bidjat ovdan jahkereketdoalu ja jahkediđáhusa. Lihttostivra galgá vuolláičállit jahkereketdoalu ja jahkediđáhusa. Rehketdoallu, jahkereketdoallu ja jahkediđáhus galget muđui čuovvut daid njuolggadusaid mat leat mearriduvvon rehketdoallolágas.

B Revišuvdna

1. RO (LO)revišuvdnakantuvra galgá doaimmahit lihtu revišuvdna.
2. Revišuvdna galgá dahkkojuvvot gustojeaddji, buori rehketdoallodábiid mielde bagadusa mielde maid RO (LO) lea mearridan.
3. Dilliid maid revisor lea cuiggodan lihttui galgá váldit mielde reivviide maid dađistaga nummarastá. Dakkár reivviid galgá journálafievredit revišuvdnabeavdegirjái ja áimmahuššat ortnet mielde ja oadjebasat ovtas beavdegirjiin.

C Dárkkistanlávdegoddi

1. Dárkkistanlávdegoddi lea riikacoahkkima dárkkistanorgána.
2. Dárkkistanlávdegoddi galgá bearráigeahččat lihtu doaimma ja gozihit ahte lihttu čuovvu lágaid ja lánhanjuolggadusaid, ja iežas mearrideaddji orgánaid mearrádusaid, ja dasa lassin dábálaš organisašuvnnalaš bargodábiid.
3. Dárkkistanlávdegoddi galgá dárkkistit tariffačielggademiid vuodđojenastemiid.
4. Dárkkistanlávdegoddi sáhtta álo áiggis gáibidit oazžut lihtu beavdegirjiid ja dokumeantaid biddjojuvvot iežas ovdii ja gáibidit ahte luohttamušolbmot ja bargit addet daid dieđuid maid lávdegoddi oavvilda dárbbaslažžan vai lávdegoddi sáhtta doaimmahit iežas ámmáha.
5. Dárkkistanlávdegoddi galgá barggustis čuovvut daid mearrádusaid mat leat dábálašbagadusas lihtuid dárkkistanlávdegottiide.
6. Dárkkistanlávdegoddi galgá čállit beavdegirjji čoahkimiinnis.
7. Dárkkistanlávdegoddi galgá addit dieđáhusas daid orgánaide mat gieđahallet jahkediđáhusa ja rehketdoalu.
8. Dárkkistanlávdegoddi lea hupman- ja evttohanriekti lávdegoddi bargui gulli áššiin.

§ 12 Miellahttomáksu skuvllaid riikalihttui

A Miellahttomáksu ja máksin

1. Miellahttomáksu mákset 1,35 % brutto bálkkás miellahttomáksun. Buot fylkkaserviide máksojuvvu vuodđosupmi mii lea 30 000 ru manás, ja dasa lassin, unnimusat 10 % máksojuvvon miellahttomávssuin. Norlánddas, Romssas ja Finnmákkus máksojuvvu unnimusat 15 % máksojuvvon miellahttomávssuin manás fylkkasearvi organisašuvdnalađđasii. Foonda-sajušteapmi gižžofondii galgá leat 2 % obbalaš miellahttomávssus gitta dassáži go unnimusgáibáduš man stuoris gižžofonda galgá leat RO (LO) njuolggadusaid mielde, lea devdojuvvon.
2. Riikačoahkkin, riikastivra dahje lihttostivra čállá eahpedábálaš miellahttomávssu* go áiti moivvi geažil lea sávahahtti nannet lihtu gižžoráhkkanearvi. (* Geahča maiddái §§ 28 ja 35 - liige miellahttomávssu čáliheapmi fylkaserviin ja serviin).
3. Dábálaš ja eahpedábálaš miellahttomávssu, galgá, go lea šiehtaduvvon guoskevaš bargoadiin, geassit bálkkás ja máksit lihttui miellahttomávssu máksima njuolggadusaid mielde. Go miellahttomávssu ii sáhte geassit bálkkás, de galgá miellahttu máksit miellahttomávssu lihttui gustojeaddji njuolggadusaid mielde. Mávssut kollektiivvalaš dákádusortnegiidda gáibiduvvojit ovtas miellahttomávssuin.
4. Galgá máksi miellahttodivada buot mánuid ovddas jagis.
5. Miellahttu gii šaddá pensionistan agi dahje bargonávccahisvuoda geažil ii dárbbas máksit miellahttomávssu go dieđiha lihttokantuvrii. Miellahttu geat leat pensionistat agi dahje bargonávccahisvuoda geažil, mákset jahkásaš submi gokčat dieđuid, kollektiivvalaš dákádusaid ja ášše-meannudeami pensionistaide. Miellahttu geat jotket virggisteaset vuostáiválddedettiin ahkepen-

šuvnna, mákset dábálaš miellahttomávssu báلكkás. Riikastivra mearrida jahkásaš mávssu.

6. Go geassáda bissehuvvo miellahttomáksu easka nuppi mánu loahpas manñil go geassádeapmi lea vuostáiváldojuvvon.
7. Njuolga čadnojuvvon miellahtut mákset seamma miellahttomávssu go miellahtut mat leat čadnon servviide.
8. Studeanttat mákset jahkásaš submi maid riikastivra mearrida gokčat muhtun muddui diehtujuohkima ja kollektiiva dáhkádušaid.

B Luvven miellahttomávssus

1. Áigodagain goas ii leat báلكká luvvejuvvojit miellahtut máksimis miellahttomávssu, jus buozan-vuohta, áhpehisvuođa- ja fuolahusvirgelohpi, barguhisvuohta, bargobisseheapmi, militeara- dahje siviilabálvalus lea sivvan dasa. Ferte máksit kollektiiva dáhkádušaid. Go vázzá skuvlla mii bistá vuollel jahkebeali ja lea virgelohpi mii bistá lihka guhká báلكká haga váldovirggis sáhtá maiddá luvvejuvvo miellahttomávssus.
2. Miellahtut geain lea virgelohpi báلكká haga váldovirggisteaset váldit oahpu, ja oahppu bistá jahkebeali dahje guhkit, besset doalahit dábálaš miellahttuvuođaset, muhto mákset jahkásaš submi maid riikastivra mearrida gokčat diehtujuohkima ja kollektiiva dáhkádušaid.
3. Miellahtut geat leat aitto váldán oahpu, luvvejuvvojit miellahttomávssus vuosttaš bargojagi manñil go leat loahpahan vuodđooahpu. Dát miellahtut mákset kollektiiva dáhkádušaid. Eavttuid luvvejuvvo miellahttomávssus njuolggadusaid mielde mat leat namuhuvvon, ferte duodaštit lihttui dás.

C Mávsekeahkes miellahttomáksu

Jus miellahtus lea mávsekeahkes miellahttomáksu eambo go 3 mánu ovddas almmá lihttovirra miehtama haga, sáhtá su sihkkut miellahtun lihtus. Galgá váldit oktavuoda báلكkálaš organisašuvdnalađđasiin ovdal go sihkku su.

§ 13 Tariffagáibáduš ja tariffarievdadusat

1. Jus lihttovivra gáibida ođđa tariffašiehtadusa, de ferte O (LO) čállingoddi dohkkehit dan ovdagihtii.
2. Saji sáhtá cealkit eret go LO čállingoddi lea dohkkehan dan 1. čuoggá mielde
3. Jus ii válgan šiehtadallamiiguin dahje soabahemiin, ja lihttu áigu álggahit bargoheaitaga, de ferte viežžat dohkkeheami RO (LO) čállingottis.
4. Báلكkálaš tariffagáibádušat ja nággoáššit gieđahallojuvvojit váldošiehtadusaid ja váldotariffašiehtadusaid mielde.
5. Fylkasearvi/searvi/klubba mii lea čadnojuvvon lihttui ii sáhte ovddidit gáibádusa ásahit tariffašiehtadusa dahje cealkit eret tariffašiehtadusa almmá searvi ja LO dohkkeheami haga. Fylkasearvi/searvi/klubba iige sáhte iešheanaláččat cealkit eret saji dahje álggahit bargoheaitaga.

§ 14 Tariffaevttohusaid jienasteapmi

1. Tariffaevttohusa galgá dábálaččat bidjat ovdan daid miellahtuide geaidda beroštupmenággu guoská. Jienasteami boadus galgá čájehit miellahtuid dáhtu.
2. Jus eanetlohku dain miellahtuin geaidda beroštupmenággu guoská leat miehtan evttohusii jienasteamis, lea dat dohkkehuvvon. Jus eanetlohku lea jienastan vuostá lea dat hilgojuvvon.
3. Jus 2. čuoggá eaktu ii leat devdojuvvon, ii geatnegahte jienasteapmi earret go jus 2/3 oassi dahje eambo miellahtuin geaidda beroštupmenággu guoská, leat oassálastán jienasteamis.
4. Jus unnit go 2/3 oassi lea oassálastán jienasteamis ja 2. čuoggá eaktu ii leat devdojuvvon, sádde lihttovivra dieđu jienasteami birra mearrádusevttohusain RO (LO) čállingoddái mearrádusevttohusa berre go dohkkehit vai hilgut evttohusa.
5. Jus tariffalikhadus maiddá fátmasta eará RO (LO) servviid, de galgá čuovvot LO njuolggadusaid mearrádusaid.
6. Vuodđojienasteapmi dahkkojuvvo elektrovnnalaččat.
7. Buot miellahtuin bargosajiin maidda tariffašiehtadus guoská lea riekti searvat ođđa tariffašiehtadusa jienasteapmái.
8. Klubba/searvi/ fylkasearvi čoahkkimiin mat gieđahallet tariffagažaldagaid, sáhttet miellahtut eará servviin geaidda tariffagažaldat guoská oassálastit, jus sis lea riekti doalahit miellahttuvuođaset eará LO-searviis. Dakkár miellahtuin ii leat jienastanriekti.

§ 15 Bargoheaitta

1. Go lea lea mieđihuvvon álggahit bargoheaitaga, dahje jus lockout lea dieđihuvvon, galget dat organisašuvdnalađđasat maidda bargobissáneapmi guoská válljet streika- dahje lockout

lávdegotti. Fylkkastivra bidjá johtui dan dárkkistusa mii lea dárbašlaš bargoheaitaga vuolde.

2. Nu guhká go bargoheaitta bistá, ii galgga oktage váldit barggu fitnodagain maidda bargoheaitta guoská dahje fitnodagain gos lea julggaštuvvon sympatijjaakšuvdna ollásit. Jus miellahtut váldet eará barggu, de fertejit addit dieđu fylkkastivrii. Nu guhká go miellahtuin lea dakkár bargu de gáhččá ruhtadoarjja eret.
3. Lihttostivra mearrida juohke áidna dáhpáhusas galget go streaika- dahje caggerihkkuid namat almmuhuvvot.
4. Ii oktage organiserejuvvon bargi galgga ohcat ohcat barggu maŋŋil loahpahuuvvon lobálaš streaika Dahje lockouta ovdal go buot miellahtut ásahusas geat ledje fárus bargoheaitagis leat ožžon barggusteaset maŋás. Sutnje guhte váldá barggu mii rihkku dan, čuočá dat mii lea mearriduvvon 2. čuoggás dan paragrafas. Lihttostivra sáhtá spiehkastit earenoamáš dáhpáhusain.
5. Bargoheaitaga ii galgga dábálaččat heaittihit ovdal go dat organisašuvdnalađđasat mat leat beroštupmebealit das, leat buktán cealkámuša. Organisašuvdnalađđasat eaige sáhte loahpahit bargoheaitaga ovdal go lihttostivra lea miehtan.
6. Dušše miellahtuin geaidda beroštupmenágggu guoská, lea jienastanriekti gažaldagas galgá go álggahit, loahpahit dahje joatkit bargoheaitaga.
7. 14. § njuolggadusaid galgá čuovvut buot jienastemiin.

§ 16 Máksu bargoheaitaga vuolde

1. Bargoheaitta álggahuuvvon nugo lea mearriduvvon dain njuolggadusain addá buot miellahtuide rievtti ruhtadoarjagii. Lihttostivra mearrida ruhtadoarjaga.
2. Jus galgá leat riekti oažžut ruhtadoarjaga ferte iešguhtege miellahttu leamaš barggus dalle go bargoheaitta álggii, ja máksán miellahttomávssu lihttui mii čadnon LO:i unnimusat 2 mánu ovdal go bargoheaitta biddjojuvvui johtui.
3. Lihttostivra mearrida goas rájes ruhtadoarjja galgá máksuojuvvot.
4. Miellahtuin geat ledje buohccit dalle go bargoheaitta álggahuvvui, lea geatnegasvuohta oažžut ruhtadoarjaga dan beavvi rájes go dieđihuvvo dearvvašin go buktet doavtterduođaštusa. Miellahtut geat ledje čálihuuvvon militearabálvalussii dahje geain lei virgelohpi bálkkáin eará sivaidda geažil go bargoheaitta álggahuvvui, ožžot ruhtadoarjaga dan beavvi rájes go dimitterejedje dahje livčče galgan álgit fas virgái. Geahča 2. čuoggá bajábealde.
5. Lihtu hálddahus fuolaha ruhtadoarjaga máksima lihttostivrra mearrádusa mielde.

§ 17 Gižžofoanda

1. Lihtus lea geatnegasvuohta gártadit gižžofoanda mii lea RO (LO) mearrádusaid mielde.
2. Gižžofoanda ruđa galgá lágidit nu ahte ii masse árvvu, muhto seammás jođánit sáhtá adnit ruhtadoarjagiidda go dilálašvuohta gáibida.

§ 18 Vuodđojienasteapmi

1. Lihttostivra sáhtá mearridit vuodđojienasteami deatalaš áššiin. Lihttostivra mearrida guđe njuolggadusaid mielde vuodđojienasteapmi galgá dahkkojuvvot. Tariffagažaldagaid vuodđojienasteamiin gusto § 14.
2. Jienasteapmi galgá fátmastit buot lihtu miellahtuid dahje miellahtuid dihto organisašuvdnalađđasiin.
3. Earret daid áššiid mat leat namuhuvvon § 14, gáibiduvvo ahte unnimusat 1/3 oassi miellahtuin geaidda ášši guoská leat oassálastán jienasteamis jus boadus galgá leat mearrideaddji. Nuppegežiid lea jienasteapmi ráđdeaddin lihttostivrii.

2. Kap.

Lihtu guovddáš mearrideaddji orgánat

§ 19 Riikačoahkkin

1. Riikastivra lea bajimus orgána lihtus. Dábálaš riikačoahkkin galgá dollojuvvot juohke njealját jagi (áinnas seamma jagi go RO (LO) kongreassa). Báikki ja áiggi mearrida riikastivra. Riikačoahkkin berre dollojuvvot giđđajahkebealis.
2. Galgá gohččojuvvot riikačoahkkimii 6 mánu ovdal go dollojuvvo. Gohččun sáddejuvvo fylkaserviide ja serviide.
3. Klubbain, serviin, fylkaserviin, lihttostivrras, riikastivra ja lávdegottiin lea riekti buktit árvalusaid riikačoahkkimii, Árvalusat fertejit leat joavdán lihttostivrii maŋemusat 5 mánu ovdal riikačoahkk-

kima. Árvalusain rievdadit prinsihppa- ja doaimaprográmma ja mearrádusaid galgá leat ráhkkaneaddji giedahallan lávdegottiin.

Lávdegottiin bidjet ovdan evttohusa riikastivrii, mii fas addá mearrádusevttohusa riikacoahkkimii. Organisašuvdnalađđasiid evttohusat maid eai váldojuvvo fárrui evttohusaide mat váldojuvvojit fárrui mearrádusevttohusii riikastivrii, mii fas buktá mearrádusevttohusa riikačoahkkimii. Organisašuvdnalađđasiid evttohusaid mat eai váldojuvvo mielde evttohusii maid riikastivra ovddida riikačoahkkimii, sáhtta ovddidit ođđasit riikačoahkkimis.

4. Evttohuuvon áššelistu, čoahkkinnortnet, riikastivrra mearrádusevttohusat ja sáddejuuvon evttohusat galget sáddejuvvot válljejuuvon sáttalbmuide, servviide, fylkkaservviide, riikastivrii ja lávdegottiide manjemusat 2 mánu ovdal riikačoahkkkima.

5. Riikačoahkkimis leat válljejuuvon áirasat ja riikastivrra miellahtut. Lihttočállit, ja Skuvllaid riikasearvvi áirras RO (LO) nuoraidlávdegottis bohtet riikacoahkkimii hupman- ja evttohanrivttiin.

a) Áirasiid lohku rehkenastojuvvo dan vuodul man olu miellahtut iešgudege fylkasearvvis leat, geat leat doaimmahan geatnegasvuodoaideaset dahje ožžon friddja miellahttomávssu § 12 mielde. Rehkenastima vuodđun biddjojuvvo lagamus olles kvartála ovdal go galgá gohččut riikačoahkkimii.

Ovddastannjuolggadusat leat čuovvovaččat:

- 8 gitta 50 miellahtu addá 1 áirasa
- 51 gitta 100 miellahtu addá 2 áirasa
- 101 gitta 200 miellahtu addá 3 áirasa
- 201 gitta 300 miellahtu addá 4 áirasa
- 301 gitta 400 miellahtu addá 5 áirasa
- 401 gitta 500 miellahtu addá 6 áirasa

Ja viidáseappot 1 áirras juohke álggahuuvon 200 miellahtus gitta 2500 miellahtu rádjái ja 1 áirras juohke álggahuuvon álggahuuvon 500 miellahtus.

b) Válljehahtti áirrasin lea dušše soames gii lea leamaš máksi miellahttu lihtus mii lea čadnojuuvon LO:i unnimusat jagi ovdal go riikačoahkkinn dollojuvvo.

c) Fápmudusskovvi sáddejuvvo lihttui ovdal biddjojuvvon áigemearri dievvá. Skovvi galgá sisttisdoallat válljejuuvon áirasiid namaid ja sierra listtu mas sadjásaáirrasat. Sadjásašlahtut gorknot nummarvuoruid mielde go lea healban. Guokte fylkkastivrra miellahtu galget leat vuolláičállán fápmudusa. Fápmuduslávdegoddi maid riikačoahkkinn lea válljen galgá dutkat fápmudusaid. Lávdegoddi bidjá ovdan mearrádusevttohusas riikačoahkkimii, mii mearrida loahpalaččat dohkkeha go fápmudusaid.

6. Riikačoahkkinn mearrida loahpalaš áššelisttu ja čoahkkinnortnega.

7. Jienasteamis riikačoahkkimis lea juohke áirasis okta jietna. Áššit mearriduvvojit jienastaneanetloguin. Dakkár dáhpuhusain go leat ovtta mađe jienat, hilgojuvvojit evttohusat. Riikastivrra miellahtuin ii leat jienastanriekti áššin mat gusket ovddasvástádusfriddjavuhtii dain mearrádusain main sii lea leat leamaš fárus riikastivrra ja lihtostivrra miellahtun.

Seamma guoská áššiin mat gusket nákkuide gaskal lihtostivrra ja riikastivrra mat biddjojuvvojit Ovdan riikačoahkkimis. Dakkár áššin lea sis dušše hupman- ja evttohanriekti.

8. Fylkasearvi máksá mearriduvvon iežasosi áirasiiddis ovddas. Riikačoahkkinn mearrida iežasosi.

§ 20 Riikastivrra stivrensuorgi

1. Riikastivra galgá giedahallat ja mearridit buot áššiid mat leat čállojuuvvon dohkkehuvvon áššelistui. Áššelisttus galgá álo čuožžut jahkediđáhusaid, jahkečoahkkima áigodaga rehketdoaluid ja boahtán evttohusaid giedahallan.

2. Riikačoahkkinn galgá válljet lihttu luohttámušolbmuid, ja maddái válljet lihttočálliid. Luohttámušolbmot galget válljejuvvot earenoamáš válggas 3. čuoggá njuolggadusaid mielde.

3. Galgá válljejuvvot lihtostivra mas leat lihttojodiheaddji, 1. nubbinjodiheaddji, 2. nubbinjodiheaddji, ja dasa lassin 6 miellahtu ja 6 várremiellahtu. Ovtta nubbinjodiheaddjái galgá biddjojuvvot váldoovddasvástádus ekonomiijas. Earret válljejuuvon lihtostivramiellahtuid válljejuvvojit eará miellahtut riikastivrii guvttiin persovnnalaš várrelahtuin, vai buot fylkkain lea fásta ovddastus riikastivrras. Go vállje riikastivrra galget unnimusat 40 % goappáge sohabealis ja iešgudege organisašuvdnasuorggi virgejoavkkuin leat ovddasteaddjit. Fylkasearvvit nammadit ovtta áirasa ja guokte sadjásačča riikastivrii. Goappašat sohabealiin galget leat ovddasteaddjit.

4. Go vállje luohttámušolbmuid gáibiduvvo doarjja eanet go 50 % jienain. Jus ii leat olahan dan vuosttaš jienasteamis, jienastuvvo ođđasit ja áirras geas leat unnimus jienat sihkkojuvvo. Jienastuvvo ođđasit dassáži go soames áirasiin lea ožžon 50 % jienain. Jus leat ovtta mađe jienat gessojuvvo vuorbi.

5. Luohtámušolbmot álget ođđajagimánu 1.beavvi jus riikačoahkkin dollojuvvo 2. jahkebealis ja borgemánu 1. beavvi jus riikačoahkkin dollojuvvo 1. jahkebeali.
6. Jus lihttostivra- dahje riikastivramiellahttu välljejuvvo lihttočállin riikačoahkkináigodagas, de luohpá son lihttostivrras dahje riikastivrras, ja sadjásašlahttu goarknu miellahtun jienastanrivttiin dan áigodagas. Riikastivra sáhtta spiehkastit dan njuolggadusas, jus válga guoská ráddjejuvvon áigodahkii.
7. Riikačoahkkin galgá välljet dárkkistanlávdegotti mas leat 2 miellahtu ja 2 sadjásašlahtu. Lihttu ii galgá máksit dárkkistanlávdegotti miellahtuide ja sadjásašlahtuide fásta bálkká ja álget doibmii njuolga maŋŋil riikačoahkkima.
8. Riikačoahkkin galgá välljet miellahtuid eará lávdegottiide lihtus.
9. Riikačoahkkin galgá välljet áirasiid ja sadjásašáirasiid LO kongressii ja LO ovddastusgoddái.
10. Riikačoahkkin galgá gustojeaddji njuolggadusaid mielde välljet miellahtuid ja sadjásašlahtuid stivrii ja RO stáhta (LO Stat) áirrasgoddái ja daid stivrejeaddji RO gielda (LO kommune) orgánaide.
11. Riikačoahkkin galgá gieđahallat lihtu njuolggadusaid ja lihtu prinsihppa- ja doaimaprográmma.
12. Fáhkkaevttohusa rievdadit njuolggadusaid ii sáhte váldit gieđahallamii riikačoahkkimis, jus ii leat oktavuoha evttohusain mii lea ovddiduvvon dábálaš láhkái.
13. Riikačoahkkin galgá mearridit buot riidojearaldagaid gaskal lihttostivrra ja riikastivrra, gaskal daid fylkkaserviid mat leat fárus dahje gaskal serviid gaskaneaset, jus mearráduosat eai mearrit eará bargovuogi.
14. Riikačoahkkin galgá mearridit miellahttomávssu mii galgá máksojuvvot lihttui.

§ 21 Eahpedábálaš riikačoahkkin

1. Riikastivra sáhtta gohččut eahpedábálaš riikačoahkkimii go lea dárbbášlaš. Seamma lea lihttostivrras geasku dahkat go Fylkasearvi dahje searvvit mat ovddastit unnimusat beali lihtu miellahtuin lobálaččat gohččojuvvon áirrasgoddečoahkkimis/eahpedábálaš áirrasgoddečoahkkimis gáibidit dan.
2. Berre gohččut eahpedábálaš riikačoahkkimii unnimusat 15 beavvi ovdal, ja dat sáhtta dušše gieđahallat daid áššiid mat ledje sivvan gohččumii.
3. Áirasat eahpedábálaš riikačoahkkimii leat sii geat leat välljejuvvon maŋemus dábálaš riikačoahkkimii. Jus áigu molsut dahje lasihit ferte fylkastivra välljet ođđa áirasa gustojeaddji ovddastannjuolggadusaid mielde. (§ 19.5)

§ 22 Riikastivra

1. Riikastivra lea lihtu alimus orgána go riikačoahkkin ii leat čoahkis. Das lea mearridanváldi go unnimusat 2/3 oassi miellahtuin leat sajis.
2. Riikastivra deaivvada čoahkkinastit nu dávjá go lihttostivra gávnnaha dárbbášlašžan, ja unnimusat guovtte geardde jagis. Riikastivra galgá maiddái deaivvadit go unnimusat bealli riikastivrra miellahtuin gáibidit dan.
3. Miellahtuin ja gohččojuvvon sadjásašmiellahtuin lea boahtingeasku. Jus okta gii lea gohččojuvvon ii boade guovtti čoahkkimii maŋŋálaga alma dieđikeahhtá dohkálaš healbama, de galgá son lihccojuvvot riikastivrras, ja várremiellahttu bajiduvvo dalle fásta miellahtun.
4. Riikastivrra čoahkkimiid galget välljejuvvon láidesteadjit jođihit. Jus lea ovttá mađe jienat riikastivrras de lea riikastivrra jođiheaddji jietna mii mearrida. Go jođiheaddji jávká, guoská dat nubbinjođiheaddjái.
5. Riikastivrras lea lihttostivrra miellahtuin jienastanriekti buot áššin earret jahkedieđáhusa ja rehketoalu.
6. Go oktage riikastivrra välljejuvvon miellahtuin guođđá lihtu, de váldá áirasa várremiellahttu su saji riikačoahkkináigodagas mii vel báhcá.
7. Lihttu gokčá mátkegoluid, borramuša ja masson bargodietnasa riikastivrra čoahkkima oktavuodas.
8. Lihttostivra čállit ja Skuvllaid riikalihtu áirras RO (LO) nuoraidlávdegoddi bohtet riikastivrii hupman ja evttohanrivttiin. Áirrasgottis masa leat välljejuvvon doaimmaheadjit lea riekti leat doppe hupman- ja evttohanrivttiin.
9. Lihttojođihus ja lihttočállit besset leat fárus buot fylkasearvi ja serviid čoahkkimiin ja eará orgánain, hupman- ja evttohanrivttiin, muhto ii jienastanrivttiin.
10. Dárkkistanlávdegoddi bohtá guvttiin áirasiin riikastivrii.

§ 23 Riikastivrra stivrensuorgi

Riikastivra galgá:

1. Gieđahallat ja gaskaboddosaččat dohkkehit jahkedieđáhusa vássán jagi rehketoalu ja

- revišuvdnadieđáhusa ja ja boahte jagi bušehta.
2. Gieđahallat ja mearridit lihtu obbalaš njuolggadusaid § 5 mielde.
 3. Bidjat johtui lassiválggaid. Fylkasearvvis lea evttohanriekti go ođđa miellahtut dahje várremiellahtut válljejuvvojit riikastivrii.
 4. Iešguhtege fylkasearvi sáhtta ohcamuša mielde riikastivrii bivdit válljet ođđa miellahtu riikastivrii riikačoahkkinnáigodagas. Riikastivra mearrida ohcamuša.
 5. Mearridit luohttámušolbmuid bálká- ja bargoeavttuid.
 6. Mearridit áššiid mat lea guoddaluvvon § 2 dahje § 7 čuokkis I mielde.
 7. Livdnet liigemiellahttomávssu §12 A, 2. čuoggá mielde.
 8. Gieđahallat buot áššiid maid lihttostivrra miellahtut leat guoddalan.
 9. Addit riikačoahkkimii lihtu prinsihppa- ja doaibmaprogramma ja njuolggadusaid rievdademiide mearrádusevttohusa evttohusaid vuodul mat leat bohtán lávdegottiin.
 10. Gieđahallat eará áššiid mat leat čállojuvvon áššelistui.
 11. Leat organisašuvdnalađđasiid ja miellahtuid guoddalanásahus go guoská ovddeš lihttostivra-mearrádusaide.
 12. Mearridit nákkuid lihtu njuolggadusaid dulkoma hárrái.
 13. Válljet válgalávdegotti mas leat 5 miellahtu dábálaš riikastivračoahkkimis gidđat ovdal juohke dábálaš riikastivračoahkkima. Válgalávdegoddi galgá kártet ja bidjat ovdan evttohusas manjemusat beaivi ovdal riikačoahkkima.

§ 24 Lihttostivra

1. Lihttostivrras lea mearridanváldi go unnimusat 6 dain 9 miellahtuin leat sajis. Jus leat ovttá mađe jienat lea lihttojođiheaddji jietna mearrideaddji. Jus lihttojođiheaddji lea eret, guoská dat nubbinjođiheaddjái.
2. Čoahkkimat dollojuvvojit nu dávjá go lea dárbbalaš áššehivvodaga vuhtiiváldima dihte.
3. Lihttostivrra miellahtuin ja gohččojuvvon sadjásašmiellahtuin lea boahtingeasku. Jus gohččojuvvon miellahttu ii boađe golmma čoahkkimii manjalaga iige dieđit jávkama, galgá son lihccojuvvot lihttostivrras, ja vuosttaš sadjásašmiellahttu bajiduvvot dalle fásta miellahttun.
4. Lihttočállit bohtet lihttostivrii hupman- ja evttohanrivttiin.
5. Áššiide mat gusket bargiid bálká-, virgádan- ja bargoeavttuide, searvá bargiid váldoluhtá-olmmoš lihtus buot rivttiiguin. Eará áššiide bohtet bargit iežaset árasiin geas lea hupman- ja evttohanriekti.
6. Lihttostivrra mearrádusa, sáhtta unnitlohku, guoddalit riikastivrii.
7. Fylkakonferánssa lea ráđdeaddi orgána lihttostivrras. Fylkkakonferánssas galgá juohke fylka leat ovddastuvvon nu olu árasiguin go lihttostivra mearrida. Iešguhtege fylkastivra mearrida geat galget leat sin árasat. Gohččojuvvo fylkakonferánsii unnimusat oktii jagis.

§ 25 Lihttostivrra stivrensuorgi

Lihttostivra galgá:

1. Jođihit lihtu doaimma mearrádusaid ja riikačoahkkima ja riikastivrra njuolggadusaid mielde.
2. Gaskaboddosaččat dohkkehít ja vuolláičállit jahkerekketdoalu ja jahkediđáhusa rehketdoallolága mielde ja buktit mearrádusevttohusa riikastivrii.
3. Ovttahttit tariffa- ja oahpahuspolitihkalaš gažaldagaid lihtu ja RO (LO) ulbmiliid ja programma mielde, ja njuolggadusaid mielde mat leat gessojuvvon ovdan. Tariffapolitihkalaš gažaldagat bálká- ja bargoeavttuid birra leat lihttostivrra ovddasvástáduš.
4. Gieđahallat luohttámušolbmuid ohcamušaid oažžut virgelobi dahje beassat luohttámušdoaimmastis, ja bidjat johtui lasihanválggaid mat biddjojuvvojit riikastivrra ovdii.
5. Virgádit fásta bargiid lihtu virgevuodu siskkobealde maid riikastivra lea mearridan, ja mearridit sin bálká- ja bargoeavttuid.
6. Hálddašit lihtu ruđaid §10.3 mielde.
7. Gohččut riikastivrra čoahkkimiidda ja riikačoahkkimiidda ja ráhkkanahhtit áššiid mat galget gieđahallojuvvo doppe.
8. Livdnet liigemiellahttomávssu §12 A. 2., 2 čuoggá mielde.
9. Bearráigeahččat ahte lea tevdnejuvvon dohkálaš ovddasvástádušdáhkáduš bargi(-iid) ja ruhtadoalli(-iid) várás.
10. Mearridit politihkalaš ja ekonomalaš fápmudusaid bargolávdegoddi mas leat jođiheaddji, 1. ja 2. nubbinjođiheaddji.

3. Kap.

Mearrádusat ja báikkálaš organisašuvdnalađđasat

Mearrádusat ja fylkasearvvit

§ 26 Ásaheapmi

Juohke fylkkas galgá leat Skuvllaid riikalihtu fylkasearvi.

§ 27 Doaimmat

1. Fylkasearvi galgá bargat njuolggadusaid mielde mat leat Skuvllaid riikalihtu ja Norgga riikaorganisašuvnna (Landsorganisasjonen i Norge) njuolggadusain ja prográmmain.
2. Fylkasearvis lea bajimus ovddasvástádus áimmahuššat miellahtuid beroštumiid. Fylkasearvi galgá bearráigeahččat ahte dárbbášlaš váldoluohttámušolbmot válljejuvvojit ja dieđihit bargoadái juohke šiehtadussuorggi siskobealde.
3. Fylkasearvi galgá bearráigeahččat ahte čađahuvvojit báikkálaš šiehtadallamat miellahtuide gieldda, stáhta, ja eará tariffasurggiin, jus searvi ii áimmahuša dan.
4. Fylkasearvi galgá áimmahuššat servviid doaimmat (gč. § 34.3) fylkkain/osiin fylkkas gos ii/eai gávdno searvi/searvvit.
5. Fylkasearvi sáhtá ásahtit fágajuhkosiid ja bargolávdegottiid.
6. Lea fylkasearvvi ovddasvástádus lea oahpahit ja gealbudahttit miellahtuid, ja dasa diehtujuohkin ja bargu dábuhit miellahtuid.
7. Njuolggadusaid mielde maid Skuvllaid riikasearvi ja RO (LO) leat bidjan ovttasbarget fylkasearvvit eará organisašuvnnaiguin. Fylkasearvi galgá ángiruššat nannet solidaritehta ja ovttasbarggu gaskal lihtu ja RO (LO) organisašuvdnalađđasiid.

§ 28 Miellahttomáksu ja ekonomii

1. Fylkasearvvi ovddastusgoddečoahkkin mearrida lihtu máhcahuvvon miellahttomávssu juohkima fylkasearvái ja servviide (geahča § 12 A, 1. čuoggá).
2. Fylkasearvvi ovddastusgoddečoahkkin sáhtá earenoamáš dáhpáhusain čállit liige miellahttomávssu. Lihttostivra ferte dohkkehit dakkár mearrádusa.

§ 29 Ovddastusgoddečoahkkin

1. Ovddastusgoddi gohččojuvvo nu dávjá go lea dárbbášlaš, muhto unnimusat oktii jagis. Ovddaattusgoddi galgá gieđahallat jahkedieđáhusa(id), rehketoalu, bušeahta, doaibmaplána, boahtán evttohusaid ja válggaid jahkásaččat dahje juohke nuppi jagi ovdal miessemánnu nohká. Ovddastusgoddi gohččojuvvo 4 vahku ovdal seammás go diehtu áiggi birra ja gaskaboddosaš áššelistu sáddejuvvo servviide. Servviin, klubbain ja miellahtuin lea vejolašvuoda buktit evttohusaid ovddastusgoddečoahkkimii. Evttohusat fertejit leat joavdán fylkastivrii maŋemusat 2 vahku ovdal ovddastusgoddečoahkkima. Áššebáhpriid galgá sáddet servviide ja miellahtuide ovdal ovddastusgoddečoahkkima. Searvvit/klubbat galget válljet áirasiid ovddastusgotti čoahkkimii ovddastanortnega mielde maid fylkastivra lea mearridan.
2. Jođiheaddji, nubbinjođiheaddji, ruhtadoalli ja čáli galgá válljet sierra válggain. Galget válljejuvvot guokte revisora ja válgalávdegoddi.
3. Galgá juohkit dieđuid jahkedieđáhusa ja rehketoalu birra servviide.
4. Galgá válljet áirasa/áirasiid lihtu jahkečoahkkimii.
5. Fylkasearvi galgá sáddet servviid ja fylkaservviid dohkkehuvvon jahkedieđáhusat, rehketoalut ja dieđuid válggaid birra lihtui.

§ 30 Eahpedábálaš ovddastusgoddečoahkkin

Gohččojuvvo eahpedábálaš ovddastusgoddečoahkkimii, jus unnimusat 1/4 miellahtuin dahje searvvit/klubbat gáibidit dan dahje jus fylkastivra dahje lihttostivra gáibidan dan. Galgá gohččut eahpedábálaš ovddastusgoddečoahkkimii unnimusat guokte vahku ovdal ja sáhtá dušše digaštallat áššiid mat leat biddjojuvvon čoahkkingohččumii.

§ 31 Fylkastivra

1. Stivrras leat unnimusat 5 miellahtu ja unnimusat 2 sadjásašmiellahtu. Fylkasearvvi riikastivraáirras oassálastá fylkastivrii olles riikačoahkkinnáigodaga. Okta miellahttu galgá leat oahppojođiheaddji.
2. Stivrras lea mearridanváldi go unnimusat bealli miellahtuin leat sajis. Jus leat ovttá mađe jienat mearrida jođiheaddji duppaljietna.
3. Fylkastivrras lea ovddasvástádus ráhkkaniid ja gohččut ovddastusgoddečoahkkimii.
4. Fylkastivra lea fylkkastivrra alimus orgána ovddastusgoddečoahkkimiid gaskkas ja jođiha barggu Daid njuolggadusaid ja prográmma mielde mat gusket lihttui ja § 27 mielde fylkaserviid njuolggadusaid, ja dasa lassin njuolggadusaid mielde maid ovddastusgoddi bidjá.
5. Fylkastivra galgá doallat oktavuoda servviiguin/klubbaiguin, luohttámušolbmuiguin ja njuolga čadnojuvvon miellahtuiguin.
6. Oahppojođiheaddji bokte galgá fylkkastivra, ovttas RO stáhta (LO Stat) ja RO gieldda (LO Kommune) lihtuiguin, ja eará organišuvdnalađđasiiguin LO:s, bargagoahhtit oahpahusain ja fuolahit ahte luohttámušolbmot ožžot dan oahpu maid dárbašit.
7. Lihttostivrras lea álo áiggis riekti ja geasku geahččat fylkasearvvi rehketdoaluid. Lihttostivra sáhtá viidáseappot gáibidit ahte RO (LO) gozihanrevisor geahččá rehketdoaluid maŋŋil go lea ráđđádallan RO (LO) revisuvdnakantuvrrain.

§ 32 Fylkaserviid heaittiheapmi

1. Fylkasearvvi ii sáhte heaittihit almmá lihttostivrra dohkkeheami haga.
2. Jus fylkasearvi heaittihuvvot mannet oamastusat (aktiva) lihttokássii.

Serviid mearrádusat

§ 33 Ásaheapmi

Bargosajiin dahje ráddjejuvvon suorggis sáhtá ohcamuša mielde lihttostivrii ásaheami searvvi. Ohcamuš sáddejuvvo fylkastivrii mii sádde dan viidáseappot lihttostivrii mearkkašumiidiguin. Fylkastivra sáhtá maidái ohcat ásaheami ođđa searvvi miellahttojuvku.

§ 34 Doaimmat

1. Searvviit galget bargat skuvllaid riikalihttu ja Norgga riikaorganisašuvvna (Landsorganisasjonen i Norge) njuolggadusaid ja prográmmaid mielde.
2. Searvi galgá ángiruššat organiseret buot báikávuostáiváldiid mat gullet searvvi organisašuvdna suorggi vuollái.
3. Searvi galgá áimmahuššat miellahtuid beroštumiid gieldda eiseváldiid ektui, earret eará fuolahit ahte válljejuvvojit luohttámušolbmot gildii gustojeaddji šiehtadusaid mielde. Searvi galgá fuolahit ahte válljejuvvo šiehtadallánlávdegoddi ja čadahuvojit báikkálaš šiehtadallamat miellahtuide gieldda ja stáhta tariffasuorggis, vejolaččat eará tariffasurggiin searvvi organisašuvdnasuorggis. Jus lea dárba geavahuvvo šiehtadallánlávdegoddi mii lea nammaduvvon fylkka dásis.
4. Searvi galgá jámma doallat oktavuoda earjkiellahtuiguin.
6. Searvviit galgá ovttas fylkaserviin leat ovddasvástádus oahpahit miellahtuid, ja dasa lassin juohkit dieđuid ja dábuhit ođđa miellahtuid.
7. Searvi galgá goallostuvvot báikkálaš RO (LO) ossodahkii báikkis.

§ 35 Miellahttomáksu ja ekonomii

Searvvi jahkečoahkkini sáhtá earenoamáš dáhpáhusain čállit liige miellahttomávssu. Dakkár mearrádusa ferte lihttostivra dohkkehit.

§ 36 Jahkečoahkkini

1. Dábálaš jahkečoahkkima berre doallat ovdal fylkasearvvi ovddastusgoddečoahkkima maŋemusat ovdal cuoŋománnu nohká. Galgá gohččut jahkečoahkkimii unnimusat golbma vahku ovdal go dollojuvvo, oktan evttohusain gaskaboddosaš áššelistui. Klubbain ja miellahtuin lea riekti buktit evttohusaid jahkečoahkkimii. Evttohusat fertejit leat boahán searvvi stivrii maŋemusat vahku ovdal jahkečoahkkima. Jahkečoahkkini galgá lágidit válggaid ja gieđahallat jahkediđáhusa ja rehketdoalu. Dohkkehuvvon jahkediđáhus ja rehketdoallu galgá sáddejuvvo fylkasearvái.
2. Stivra válljejuvvo jahkečoahkkimis. Jođiheaddji ja ruhtadoalli galgá válljet sierra válggain. Galgá válljet 2 revisora ja válgalávdegotti.

3. Servviid main lea dárbu, sáhtá organiseret ovddastusgottiin. §§ 28 nr. 2, 29 nr. 1 ja 2 ja 30 gustojit dalle vástevaččat fylkaservviide.

§ 37 Eahpedábálaš riikačoahkkin

1. Galgá gohččut eahpedábálaš riikačoahkkimii go stivra dahje unnimusat 1/4 oassi miellahtuin gáibidit dan. Lihttostivra sáhtá maiddá gáibidit ahte gohččojuvvo eahpedábálaš riikačoahkkimii.
2. Eahpedábálaš riikačoahkkin sáhtá dušše gieđahallat daid áššiid mat leat leamaš sivvan gohččumii. Dakkár riikačoahkkimii sáhtá gohččut vahku ovdal.

§ 38 Miellahttočoahkkin

1. Miellahttočoahkkima galgá doallat nu dávjá go stivra mearrida. Stivra mearrida áššelisttu ja dan galgá almmuhit ovdagihitii. Evttohusat mat leat bohtán miellahtuin 2. čuoggá mielde dan paragrafas, galget čállojuvvot áššelistui.
2. Miellahtut geat háliidit áššiid váldojuvvot ovdan miellahttočoahkkimis, galget diedihit dan stivrii.

§ 39 Searvvi stivra

Searvvi stivrras galget leat unnimusat golbma miellahtu ja unnimusat okta sadjásašmiellahttu.

1. Jus válljejuvvo oahppojođiheaddji, galgá son leat miellahttu stivrras.
2. Stivrras lea mearridanváldi go unnimusat bealli miellahtuin leat sajis. Go leat ovttá mađe jienat mearrida jođiheaddji duppaljieta.

§ 40 Searvvi heaittiheapmi

1. Fylkasearvvi ii sáhte heaittihit almmá lihttostivrra dohkkeheami haga.
2. Jus fylkasearvvi heaittihuvvo mannet alo buot oamastusat (aktivat) fylkalihtu kássii..

Klubbaid mearrádusat

§ 41 Klubba ásaheapmi

Bargosajiin main leat moanat miellahtut galgá váldonjuolggadussan ásahtit klubba. Doppe gos ii leat praktihkalaččat vejolaš ásahtit klubba, ferte šiehtadit SR:a miellahtuid gaskkas gii galgá ovddastit SR:a bargosajis.

§ 42 Doaimmat

1. Klubba galgá bargat daid njuolggadusaid mielde mat leat Skuvllaid riikalihtu ja Norgga riikaorganisašuvnna (Landsorganisasjonen i Norge) njuolggadusain ja prográmmain.
2. Klubba galgá ángiruššat organiseret buot bákkávuostáiváldiid mat gullet klubba organisašuvdna-suorgái.
3. Klubba galgá áimmahuššat miellahtuid ja lihttu beroštumiid bargosajis daid stivrejeaddji lávdegottiid ja digaštalli orgánaid ektui doaimmaovttastusas.
4. Klubba galgá álggahit oahpahusa ja skuvlema miellahtuide searvvi/fylkkasearvvi várás.
5. Klubbas galgá leat ovddasvástádus juohkit dieđuid miellahtuide, ja báikkálaš barggus dábuhit miellahtuid.
6. Klubba galgá doaimmahit eará bargguid maid searvi/Fylkasearvvi dahje lihttu addá.

§ 43 Ekonomija

Klubba oažžu ekonomalaš juolludeami lihtus/fylkkastivrras masa lea čadnojuvvon ohcamuša ja mearrádusa olis.

§ 44 Jahkečoahkkin

Berre doallat dábálaš jahkečoahkkima ovdal njukčamánu nohká. Galgá gohččut jahkečoahkkima unnimusat vahku ovdal oktan evttohuuvon gaskaboddosaš áššelisttuin. Miellahtuin lea riekti bidjat ovdan evttohusaid jahkečoahkkimii. Evttohusat jahkečoahkkimii fertejit bohtán klubbastivrii manjemusat golbma beavvi ovdal jahkečoahkkima. Jahkečoahkkimis galgá doallat válgga ja gieđahallat jahkediđáhusa, rehketoalu, ja bohtán evttohusaid. Galgá sáddet dieđu válgga birra servviide, fylkkaservviide, ja bargoaddá manjemusat gávccii beavvi manjil.

§ 45 Eahpedábálaš riikačoahkkín

1. Galgá gohččut eahpedábálaš riikačoahkkimii go stivra dahje unnimusat 1/4 oassi miellahtuin gáibidit dan. Lihttostivra sáhtá maiddá gáibidit ahte gohččojuvvo eahpedábálaš riikačoahkkimii.
2. Eahpedábálaš riikačoahkkín sáhtá dušše gieđahallat daid áššiid mat leat leamaš sivvan gohččumii. Dakkár jahkečoahkkimii sáhtá gohččut guokte beaivvi ovdal.

§ 46 Miellahttočoahkkín

1. Miellahttočoahkkima galgá doallat nu dávjá go stivra mearrida, dattetge unnimusat oktii juohke kvartálas. Stivra mearrida áššelisttu ja dan galgá almmuhit ovdagihtii.
2. Miellahtut geat háliidit áššiid váldojuvvot ovdan miellahttočoahkkimis, galget dieđihit dan stivrii.

§ 47 Klubbastivra

1. Klubbas galgá leat stivra.
2. Stivrras lea mearridanváldi go unnimusat bealli stivralahtuin leat sajis. Go leat ovttá mađe jienat lea jodiheaddjis duppaljietna.

§ 48 Heaittiheapmi

1. Klubba heaittihuvvo go ii leat šat miellahttovuođu. Maŋemus jodiheaddji sádde dieđu searvá/fylkasearvá. Dakkár dáhpáhusas bohtá § 41 fápmui.
2. Jus klubba heaittihuvvo, mannet álo klubbaid oamastusat (aktiva) searvvi kássii, vejolaččat fylkasearvvi kássii.

4. Kap.

Fágabláđđi, lávdegoddi ja ruovttusiiddut

§ 49 Fágabláđđi ja ruovttusiiddut

1. Lihttu galgá almmuhit fágabláđđi "I skolen" (Skuvllas), ja dasa lassin doaimmahit ruovttusiidduid ja leat aktiivvalaš sosiála mediain. Dat galget leat lihtu orgánat olggos guvlui ja miellahtut ja earát galget beassat geahčadit lihtu doaimma.
2. Fágabláđđi ja ruovttusiiddut galget ovdastit lihtu oainnuid ja buoremus láhkái speadjalastit oahpahaspolitihkalaš digaštallama.
3. Lihttostivra vállje vásttolaš redaktevrá, dahje lihttu sáhtá oastit bálvalusa eará fágabláđđiin.
4. Vásttolaš redaktevrá galgá čuovvut dábálaš preassaehtalaš prinsihpaid ja lágaid.

§ 50 Šiehtadallánlávdegoddi

Lihttostivra doaibma lihtu šiehtadallánlávdegoddin.

§ 51 Organisašuvdnalávdegoddi

1. Organisašuvdnalávdegoddi lea lihttostivrra ráđdeaddi orgána organisašuvdnaáššiin.
2. Lávdegottis lea ovddasvástádus divodit lihtu mearrádusaid ovdal riikačoahkkima ja buktá mearrádusevttohusaid riikastivrii.
3. Lávdegoddi galgá leat lihttostivrra/riikastivrra ráđdeaddi orgána njuolggadusaid dulkomis.
4. Lávdegottis galget leat vihtta miellahtu geain lea vásáhus lihtu organisašuvdnabarggus, daid searvvis okta lihtu hálddahas gii lea lávdegotti jodiheaddji. Jus okta miellahttu luohpá áigodagas, de galgá lávdegotti dievasmahttit riikastivra mearrádusa mielde.
5. Lihttočáli galgá doaibmat lávdegotti fásta čállin ja sus lea hupman- ja evttohanriekti.
6. Lávdegotti doaimma galgá ruhtadit rámma vuodul mii mearriduvvo lihtu bušehtas juohke jagi.

§ 52 Oahppopolitihkalaš lávdegoddi

1. Oahppopolitihkalaš lávdegoddi lea lihttostivrra ráđdeaddi orgána oahppopolitihkalaš gažaldagain, ja lávdegottis lea ovddasvástádus ráhkanit oahppopolitihkalaš prinsihpalaš- ja doaibmaprogramma divvuma ovdal riikačoahkkima ja buktá mearrádusevttohusa riikastivrii.
2. Lávdegotti miellahtut galget ovdastit lihtu čoahkkimiin ja konferánsain gos digaštallet oahppopolitihkalaš gažaldagaid.

3. Lávdegoddi galgá ráhkadit mearrádusevttohusaid ja cealkámušaid oahppopolitihkalaš gažaldagaid birra, earret eará go lihttu hálddahus gohčču.
4. Lávdegoddi galgá láchit digaštallama organisašuvdnalađđasiin ođđa/čilggakeahtes oahppopolitihkalaš gažaldagaid birra.
5. Lávdegottis galget leat vihtta miellahtu, sin gaskkas okta hálddahusas gii lea lávdegotti jodiheaddji. Jus oktage miellahttu luohpá, de galgá lávdegotti dievasmahttit riikkastivrra riikkastivrra mearrádusa mielde.
6. Lihttočáli galgá doaibmat lávdegotti fásta čállin ja sus lea hupman- ja evttohanriekti.
7. Lávdegotti doaimma galgá ruhtadit rámma vuodul mii mearriduvvo lihtu bušeahtas juohke jagi.

§ 53 Penšuvdnalávdegoddit

1. Penšuvdnalávdegoddi lea lihtu ráđdeaddi orgána buot gažaldagain mat gusket penšuvdnii.
2. Lávdegotti bargosuorgi lea:
 - Viežžat dieđuid miellahtuin, Sturradigge- ja ráđdehusdokumeanttain, almmolaš penšuvdnakássaš dahje sullasaš ortnegiin, ja eará gálduin mat leat deatalaččat.
 - Bargat dieđuiguin ja ovddidit áššiid SR:a stivrrjeaddji orgánaide.
3. Lávdegotti goziha ahte miellahtuide addojuvvojit dieđut I Skolen (Skuvllas), reivve, prentehusain, sosiála mediaid ja konferánssaid bokte.

5. Kap.

Njuolggadusat

A – Doarjja organisašuvdnadoaimmaide

1. Fylkasearvvit, klubbat ja lávdegottit sáhttet lihtus ohcat ruhtadoarjaga earenoamáš organisašuvdnadoaimmaide.
2. Ohcamušas galgá leat nu dárkilis bušeahtta vejolaš ja čilgehus doaimma ulbmilis.
3. Ohcamušas galget leat dárkilis dieđut ohcciid ekonomalaš dili birra.
4. Lihttu sáhtta juolludit doarjaga:
 - a) doaibmagoluide mat gehččojuvvojit dárbbaslažžan doalahit organiserejuvvon doaimma organisašuvdnalađđasis mas lea heajos ekonomiija, dahje eará sivaide geažil dárbbas ekonomalaš doarjaga doaibmasis.
 - b) Čoahkkingoluide organisašuvdnalađđasiin main earenomáš dilálašvuodaid geažil ii leat ekonomalaš vuoddu lágidit njuolggadusain mearriduvvon ovddastusgoddečoahkkimiid – vejolaččat eará čoahkkimiid mat adnojuvvojit dárbbaslažžan organiserejuvvon doibmii.
 - c) Álggahankapitalii ođđa servviide mat ášahuvvojit.
 - d) Eará báikkálaš organisašuvnnalaš ulbmiliidda
 - Gihppagat organisašuvdnalađđasiid diehtujuohkin- ja čuvgehusdoaimmaid oktavuodas.
 - Golut earenoamáš diehtujuohkin-, agitašuvdna- dahje miellahttodábuhandoaimmain.
 - Bálká- ja mátkkoštangoluide oanehis agitašuvdnadoaimmain.
 - Doarjja almmuhit báikkálaš diehtobláđi.
 - e) Báikkálaš, regionála dahje guovddáš kurssaide, konferánsaide ja čoahkkimiidda mat gusket fágasearváid dahje oahppopolitihkkii.
 - f) Earenoamáš guovddáš doaimmaide oahpahit, dieđuid juohkit, ja oččodit miellahtuid.
5. Lihttostivrras galgá leat jahkebeallásaš bearráigeahčču dakkár doaimmain.
6. Riikkastivra sáhtta rievdadit daid njuolggadusaid.

B – Dárkkistanlávdegotti bargu

1. Dárkkistanlávdegoddi galgá dárkkistit daid orgánaide beavdegirjiid mat geatnegahttet lihtu sihkarastit ahte mearrádusat mat dahkkojuvvojit čuvvot njuolggadusaid ja fápmudusaid. Lávdegoddi galgá earenoamážit deattuhit ekonomalaš beali lihtu doaimmas.
2. Dárkkistanlávdegottis lea ovddasvástádus bearráigeahččat ahte doaibmaplánat ja bušeahtta čuoovvuvvojit.
3. Dárkkistanlávdegoddi sáhtta álo áiggis gáibidit beassat geahččat lihtu dokumeanttaid ja čáluslonohallama, ja gáibidit ahte luohttámušolbmot ja bargit addet daid dieđuid mat lávdegoddi oaivvildá dárbbaslažžan doaimmahit iežas doaimma.

4. Ekonomalaš suorggis lea lunddolaš ahte lávdegoddi ovttasbargá LO revišuvdnakantuvrra revisoriin geas lea lihttu ovddasvástádussuorgin. Ovttas revisoriin galgá biddjojuvvot plána ekonomalaš disposišuvnnaid dárkkisteapmái ja registreremii. Barggut maidda dárkkistanlávdegoddi buktá oaiviliiddis, sáhttet leat lihtu árvvuid, juolludemiid ja stuorát oastimiid hálddašeapmi.
5. Dárkkistanlávdegottis ja revišuvnnas lea iešheanalaš ovddasvástádus goappáge suorggis. Dat suorggit leat geavatláččat veahá siskkálaga, nu ahte lea lunddolaš ovttasbargat lihtu revišuvnnain, muhto dat ii rievdat iešheanalaš ovddasvástádusa mii goappásge lea goabbatge suorggis.
6. Dárkkistanlávdegoddi galgá diehtit revišuvnna bargguid birra ja bearráigeahččat ahte revišuvdna doaibma nugo lea jurddašuvvon njuolggadusain ja šiehtadusain.
7. Dárkkistanlávdegoddi ja revišuvdna galgaba ovttasbargat vai oktasaš resurssat geavahuvvojit beaktillis lági mielde.
8. Lávdegotti čoahkkimiid beavdegirjjiis galgá leat bajilgovva maid lea gieđahallan ja dárkkistan, ja makkár konklusuvnnat lávdegottis leat leamaš. Beavdegirji ii berre bienalaččat čielget lávdegotti bargo- ja dárkkistanvugiid. Beavdegirji manná lihttostivrii.
9. Dan čoahkkimii mii gieđahallá jahkedieđáhusa ja rehketoalu addá lávdegoddi dieđu barggus birra ja makkár konklusuvnnat lávdegottis leat iežas ovddasvástádussuorggis. Lea lunddolaš jus lávdegoddi dieđáhusastis deattuha surggiid maid revisor ii gieđahala dieđáhusastis.
10. Dárkkistanlávdegoddi mearrida ieš goas ja movt bargá daid mearrádusaid vuođul maid riikačoahkkinn lea dahkan. Ii oktage eará orgána dahje olmmoš sáhte geatnegahttit lávdegoddái gáržžidemiid.
11. Lávdegottis lea stuorra ovddasvástádus ahte ii láhttemiin dahje dadjamiin ii vuođuheamit sivahala ovttage. Dassáži go lávdegottis lea doarvái materiála addit sihkkaris konklusuvnnaid, berrejit čállosat orgánaide ja olbmuid leat jearri hámis. Lávdegoddi berre fuolahit, nu guhkás go lea vejolaš, ahte leat čálalaš duođastusat nannet konklusuvnnaidis. Dakkár gáibádusat várrogasvuhtii eai galgga eastadit ahte lávdegoddi ieš ángirit iskat áššiid ja diliid, smávva várohusa vuođul dahje oassin virolaš dárkkistemiin.
12. Lihttu riikačoahkkimii addá dárkkistanlávdegoddi ieš sierra dieđáhusa riikačoahkkinnáigodaga birra, daid seamma eavttuid mielde go ahkásaš dieđáhusa.
13. Riikastivra sáhtta, jus lávdegotti doaibma buvttiha stuorra ekonomalaš čuozašusaid, bidjat dihto ekonomalaš rámmaid doibmii.